

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/e-booki/197089,Jozef-Pilsudski-Pisarz.html>
26.02.2026, 16:29

Józef Piłsudski. Pisarz

[e-Book](#)

Do pobrania:

[Józef Piłsudski. Pisarz \(epub\) \(epub, 9.45 MB\)](#)

[Józef Piłsudski. Pisarz \(mobi\) \(mobi, 5.27 MB\)](#)

Opis

Agnieszka Kowalczyk, *Józef Piłsudski. Pisarz*, IPN, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2019, 600 s., ISBN: 978-83-8229-929-8 (epub), 978-83-8229-930-4 (mobi)

Seria wydawnicza: Literatura i Pamięć

Patronat Honorowy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy

Seria wydawnicza „Literatura i Pamięć” prezentuje, przypomina i ukazuje w nowym świetle wybitne dzieła i twórców literatury polskiej na tle ich związku z losami narodu i społeczeństwa. Literatura polska zawsze, od epoki zaborów aż do czasów nam najbliższych, rozwijała się w ścisłym związku z dziejami narodu – w kraju, na emigracji, na zesłaniach, w różnych obiegach wydawniczych. Ambicją serii „Literatura i Pamięć” jest scalanie tego obrazu, ukazywanie szerokiemu gronu czytelników najwybitniejszych autorów i dzieł, które w czasach komunistycznej cenzury nie miały szans na pełne zaistnienie w świadomości społecznej lub które w ramach polityki kulturalnej PRL były przesłaniane stereotypowymi, tendencyjnymi interpretacjami. Seria obejmuje więc swoim zakresem literaturę XX w., wciąż nie w pełni rozpoznaną, ale także wybrane sylwetki pisarzy, utwory i zjawiska wcześniejszych okresów pilnie domagające się dziś przypomnienia i nowych odczytań.

W kontekście zbiorowego losu Polaków nasza literatura dawna i nowa tworzą całość, która jest swoistą wartością naszej kultury. Całość tworzą też dzieła pisarzy, świat w nich przedstawiony oraz okoliczności, w jakich twórczość ta powstawała. Literatura polska jednocześnie odbija i współtworzy dzieje narodu. Dlatego seria „Literatura i Pamięć” przeznaczona jest zarówno dla czytelników zainteresowanych literaturą, jak i dla czytelników zainteresowanych historią. Jej adresatami są zwłaszcza nauczyciele języka polskiego i nauczyciele historii oraz studenci obu tych kierunków. Nauczycielom seria ma pomagać w realizacji nowej podstawy programowej w zakresie przedmiotów humanistycznych. Studentom dostarczać wiedzy poszerzającej horyzonty, a wszystkim czytelnikom lektury atrakcyjnej i pogłębiającej podstawy duchowej więzi z ojczyzną.

Postać Józefa Piłsudskiego utożsamiana jest w zbiorowej pamięci Polaków najczęściej z czynem niepodległościowym, z etosem człowieka podziemnego, więźnia i zesłańca, z ideą walki zbrojnej i Legionami Polskimi, z odzyskaniem tak długo wyczekiwanej wolności i odrodzeniem ojczyzny, a wreszcie ze zwycięstwem nad bolszewikami i ocaleniem Europy przed czerwoną rewolucją. Mówiąc o Piłsudskim, mamy zazwyczaj na myśli człowieka czynu, męża stanu, polityka i wodza, rzadziej natomiast pisarza, choć przecież i w tej roli spełniał się przez całe swoje życie. Dowodem jego twórczych dokonań jest monumentalne dziesięciotomowe wydanie Pism zbiorowych (1937–1938), na które składają się teksty publicystyczne, relacje wspomnieniowe, studia historyczne i wojskowe, mowy, odezwy, rozkazy i korespondencje. Stanowią one wielką syntezę wcielanej w życie idei niepodległościowej, są odzwierciedleniem światopoglądu i systemu wartości Marszałka, jego myśli historiozoficznej i realizowanego przezeń programu społeczno-politycznego,

jego osobistych przeżyć i doświadczeń znamiennych dla pokolenia pogrobowców powstania styczniowego, a zarazem nowych żołnierzy Niepodległej.

(Agnieszka Kowalczyk – fragment rozdziału I)

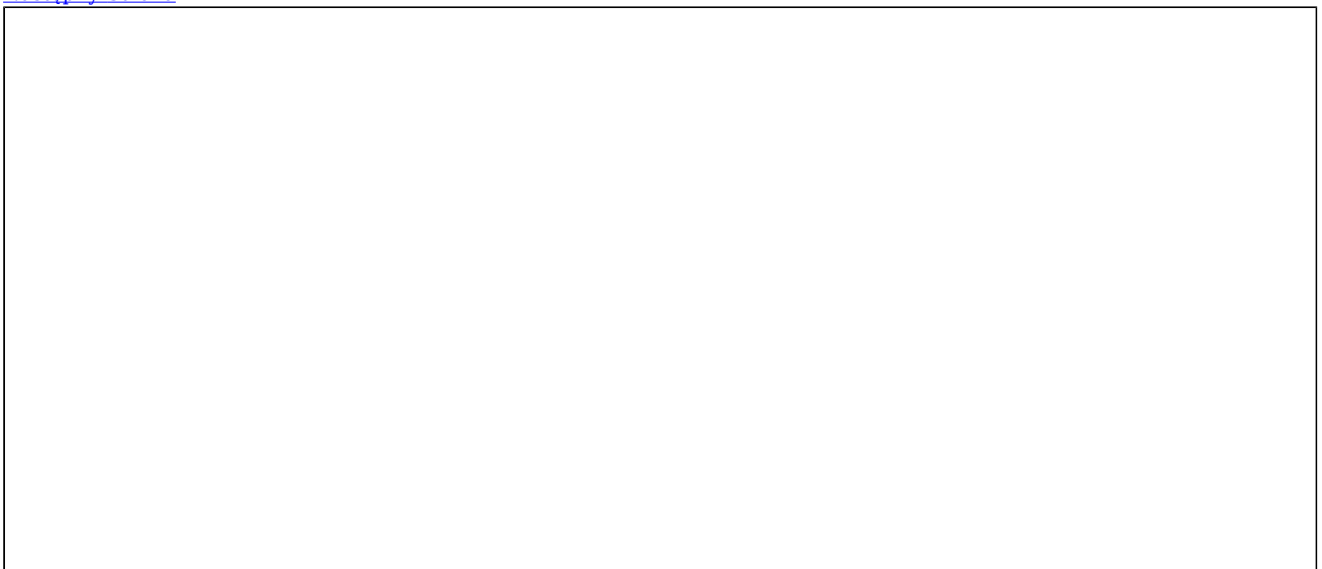
Na tle dotychczasowych badań książka Agnieszki Kowalczyk jest bez wątpienia najobszerniejszą i najbardziej pogłębioną próbą charakterystyki Piłsudskiego jako pisarza. Autorka sięgnęła do wielotomowej edycji jego Pism, obszernie wykorzystała literaturę przedmiotu, w tym liczne rozproszone teksty z lat międzywojennych. Swoją książkę podzieliła na pięć rozdziałów. Trzy pierwsze są poświęcone biografii Piłsudskiego, zwłaszcza w aspekcie dotyczącym szeroko rozumianej literatury i stosunku Piłsudskiego do słowa. Rozdziały czwarty i piąty zawierają prezentację wybranych tekstów Marszałka. W rozdziale czwartym jest to „twórczość legionowa”, a więc np. wspomnienia Moje pierwsze boje, szkice Czeremoszno i Ożarów. W kolejnym rozdziale, zatytułowanym W kręgu tradycji romantycznej, autorka charakteryzuje studium Psychologia więźnia, teksty poświęcone powstaniu styczniowemu, a wreszcie omawia wpływ Słowackiego na piarstwo Piłsudskiego.

(z recenzji prof. dr. hab. Macieja Urbanowskiego)

Spośród twórców niepodległości Polski postać Józefa Piłsudskiego jest dzisiaj (100 lat po restytucji państwowości) zapewne najbardziej rozpoznawalna i cieszy się niestąbną popularnością nie tylko wśród profesjonalistów, lecz także popularyzatorów historii i publicystów, dostarczających licznych i zróżnicowanych publikacji na jego temat. Piłsudski – od początku swojej działalności budzący kontrowersje – do dziś dzieli opinię publiczną na zagorzałych zwolenników i zapiekłych, nieprzejednanych przeciwników. Spory o jego dziejową rolę, znaczenie, zasługi (ale też błędy, porażki czy niewykorzystane szanse) nie gasną. W dużej liczbie opracowań jedynie z rzadka (i w zasadzie marginalnie) podejmuje się jako przedmiot zainteresowania dzieło pisarskie Naczelnika i pierwszego Marszałka odrodzonej Rzeczypospolitej. A niewątpliwie jest to dziedzina godna dokładniejszego zbadania. Mimo że pisarska spuścizna została zebrana już pod koniec okresu międzywojennego w monumentalnej dziesięciotomowej edycji Pism zbiorowych (po latach jeszcze uzupełnianej), prac poświęconych tej stronie aktywności Piłsudskiego jest niewiele. Dlatego opracowanie prezentujące Piłsudskiego pisarza, publicystę i mówcę wydaje się oczekiwane.

(z recenzji dr. hab., prof. UW Krzysztofa Polechońskiego)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zobacz inne publikacje](#)

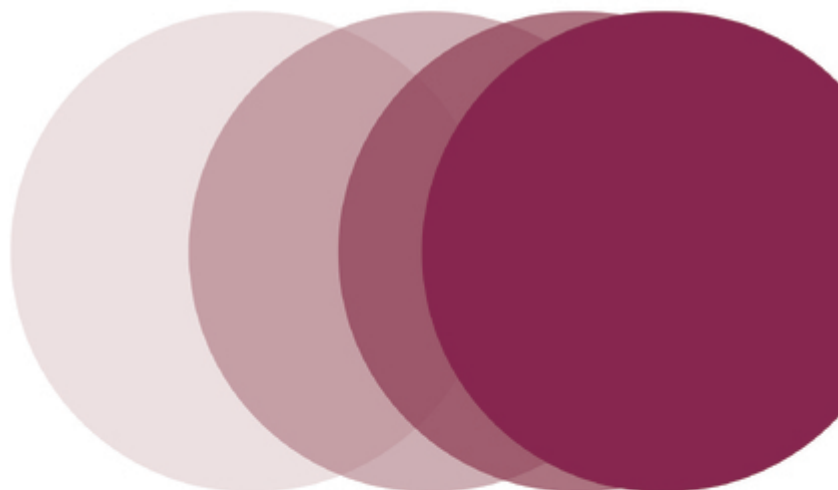
[wstecz](#)

Maciej Urbanowski

POEZJA POKOLENIA WOJENNEGO Esej monograficzny

PROGRAM
WSPIERANIA
PAMIĘCI
NARODOWEJ

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Książka

Poezja pokolenia wojennego. Esej monograficzny

[dalej](#)